

Nieuwsbrief CULTSENSE

Multiplier event Learning & training event – sessie 4

Februari 2023

Inleiding

Het laatste learning & training event vond plaats in Enschede op **1 & 2 februari**.

Tijdens deze bijeenkomst zoomden we in op *Hoe de omgeving (samenleving) te betrekken bij te bewerkstelligen van veranderingen*. Onderzoekster Hanna Carlsson vertelde over wijkgericht werken en superdiversiteit door een lokale bril. Marion Vunderink (Gemeente Almelo) presenteerde het onderzoek 'zinnige invulling van de dag voor inwoners met dementie' en Yvonne Kerkhof (Saxion Hogeschool) vertelde over 'leren in de wijk' in Deventer.

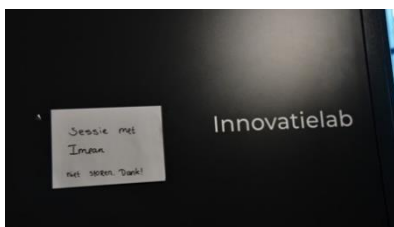
In de avond was er een multiplier event met externe stakeholders. Het publiek bestond uit vertegenwoordigers van de partnerorganisaties en beleidsmakers uit Nederland en België. Het was ook mogelijk om de bijeenkomst te "streamen" waardoor iedereen zoveel mogelijk aan kon sluiten. De avond begon met een heerlijk buffet. Na een welkomstwoord door de wethouder van de gemeente Enschede Arjan Kampman werden de contouren van het educatieprogramma gepresenteerd. Er werd ook gesproken over de aanvraag van een vervolgtraject waarin dit educatieprogramma echt uitgewerkt en getest zou kunnen worden.

Tijdens de slotbijeenkomst op 2 februari reflecteerden de associated partners op de resultaten van het leertraject en de bouwstenen die een cultuursensitief educatieprogramma zou moeten omvatten. De partners gaven feedback op de contouren van het voorgestelde educatieprogramma en de plannen voor een vervolgaanvraag.

Namiddagsessie

Ontvangst bij ECARE

Na welkomstwoord door Sevilay Luiken is het woord gegeven aan Nicole Keijzer en Huub Tuerlings als gastvrouw en gastheer vanuit **Ecare**. Zij gaven een korte presentatie over Ecare, software voor verpleeghuiscare, de thuiszorg en de gehandicaptenzorg. ICT (electronisch client dossier) oplossingen die perfect aansluiten bij de werkcontext van de professional in de zorg en de samenwerking binnen het zorgnetwerk van de client volop te stimuleren. Er is ook aan de aanwezigen de mogelijkheid geboden voor een rondleiding in het gebouw van Ecare.

Dr. Hanna Carlsson, Radboud Universiteit Nijmegen

Universitair Docent Bestuurskunde / RUNOMI en onderzoek:

- Postdoc 2022 : Vertrouwde Zorg: Ongelijkheid in de zorg aan ouderen thuis in Amsterdam.
- PhD 2017-2021: *Caring for Older Migrants in Dutch Cities*

Interactieve presentatie '(super)Diversiteit door een lokale bril', over wat men onder de wijk, de wijkbewoners en (super)diversiteit verstaat. *Zie bijlage 1 hand-out.*

Marion Vunderink-Hekkink, Gemeente Almelo

Presentatie over het project 'Versterking (dag)activiteiten voor thuiswonende mensen met dementie' (DIMD). Er is een kwantitatieve als kwalitatieve onderzoek gedaan in samenwerking met projectpartners in de gemeente Almelo.

De ouderen met of zonder dementie en de mantelzorgers zijn gevraagd om zowel online als fysiek enquête in te vullen over wat de

behoeften, wensen en verwachtingen zijn, daarnaast wat ze missen in hun wijken/buurt en frequentie van deelname. Kort

weergegeven wat er uit het onderzoek kwam en welke concrete stappen er genomen worden in 2023. *Zie bijlage 2 Hand-out.*

Yvonne Kerkhof, Saxion Hogeschool

Presentatie 'Leren in de Wijk', een participatief onderzoek in de 'Rivierenwijk' te Deventer. Ingegaan op achtergrond van de 'Rivierenwijk', het samenwerken en leren in de wijk, de successen, uitdagingen en dilemma's, lessons learned in samenwerking met de wijkbewoners, sleutelfiguren en studenten van smart solutions. *Zie bijlage 3 Hand-out*

De presentaties hadden één ding gezamenlijk en dat is 'de wijk' en 'cultuur sensitief werken', een mooie waardevolle aanvulling van de drie sprekers. De aanwezigen zijn geïnspireerd, aan het denken zijn gezet om aan de slag te gaan met de thema cultuursensitief werken.

Multiplier-event

Het avondprogramma ging van start met een gezamenlijk open buffet.

Verwelkoming door Sevilya Luiken

volgde een korte kennismaking met de externe gasten die speciaal voor het avondprogramma werden uitgenodigd: een diverse groep vanuit het bedrijfsleven, welzijnsorganisaties, mantelzorgorganisatie, zorgaanbieder, vertegenwoordiger cliëntenraad, hogeschool. Het avondprogramma werd ook live gestreamd, zodat deelnemers die niet fysiek aanwezig konden zijn digitaal konden volgen. De directeur van Kenniscentrum Wonen, Welzijn en Zorg uit Brussel, beleidsmedewerker gemeente Almelo, Alifa Stafmedewerker namen aldus deel.

Wethouder Arjan Kampman aan het woord

Vervolgens nam de wethouder van de gemeente Enschede Arjan Kampman het woord, deelde zijn visie en ervaringen aangaande diversiteit en ging met het publiek in dialoog over de noodzaak van een cultuurspecifieke benadering in (ouderen)zorg.

Oliva Vanmechelen neemt de deelnemers mee in de concept blauwdruk.

Hoe deze tot stand gekomen is. De concept blauwdruk is een basis om een cultuur sensitief educatieprogramma te ontwikkelen voor professionals in zorg & welzijn op Europees niveau.

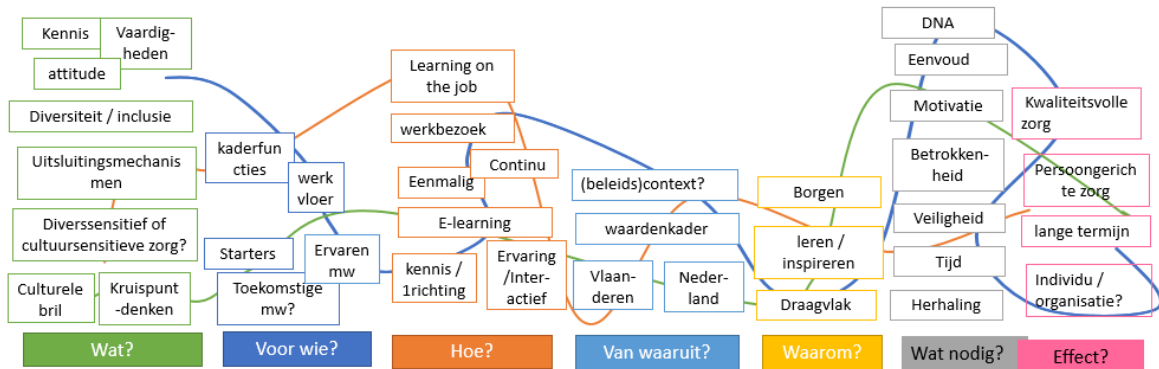
Tijdens de presentatie een korte terugblik:

- Gedeelde vaststelling
- Erasmus + project als opportuniteit
- 4 transnationale bijeenkomsten
- Deelnemers leertraject
- Cultuursensitieve zorg
- Bouwstenen cultuursensitief educatieprogramma
- Inzichten uit leertraject
- Educatieprogramma cultuursensitieve zorg

Bouwstenen cultuursensitief educatieprogramma

Wat kan werken, wanneer, waarom en wat kan je ervan verwachten?

Ivo van Dongen heeft presentatie gegeven over 'het vervolg' project.

De presentatie ging kort over de groeiende groep ouderen met diverse culturele achtergronden, specifieke behoeften waarmee rekening moet worden gehouden bij het verlenen van zorg en de bestaande zorg systemen die onvoldoende voorbereid zijn en de zorgprofessionals die onvoldoende toegerust zijn.

- Wat hebben wij geleerd van CULTSENSE I, waar het gaat om cultuur sensitief zorg?
- Wat willen we bereiken met CULTSENSE II m.b.t. cultuur sensitieve zorg?
- Wat gaan we doen?
- Verdere kenmerken van CULTSENSE II
- Te maken stappen op korte termijn

Met dank aan alle aanwezigen avondprogramma, die zowel online als fysiek hebben deelgenomen.

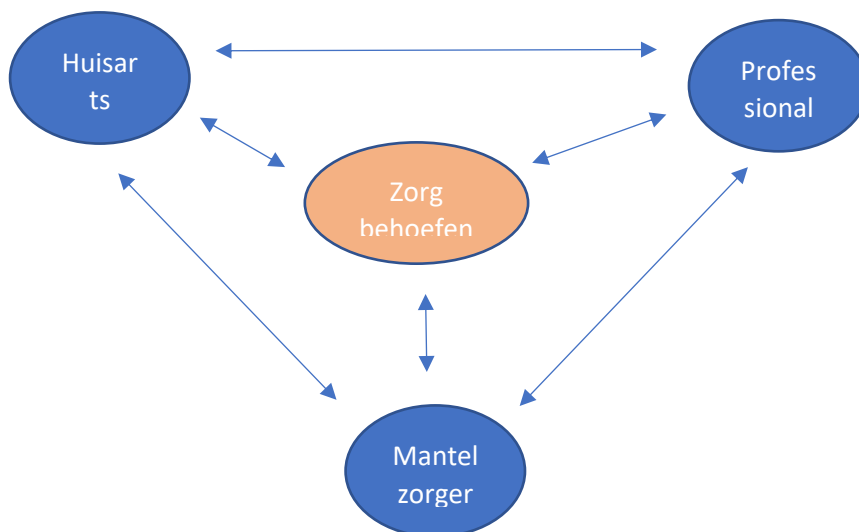
Slotbijeenkomst 2 februari 2022

De laatste dag van bijeenkomst werd vooral met de deelnemers gesproken over hoe verder. Wie wil en kan er mee in het vervolgproject en wat zijn hiervoor de voorwaarden?

In de ochtend heeft iedereen, onder leiding van dagvoorzitter en deelnemer Barry Kwast, twee verschillende reflectieformulieren ingevuld. Deze hadden betrekking op de vooraf gestuurde blauwdruk en project idea. Na het individueel invullen van de reflectieformulieren is de groep opgesplitst in viertallen. In elke groep is in kleiner comité verder gesproken over hoe verder met deze blauwdruk. Aan de hand van flipovervellen zijn deze in de middag gepresenteerd en besproken.

De belangrijkste aandachtspunten:

- Voor wie is dit educatief programma bestemd? Alleen voor zorg en welzijn medewerkers of ook breder? Bijvoorbeeld het netwerk om de cliënt die de zorg ontvangt. Voor het vervolg daarom wel gaan kaderen voor wie gaan we dit doen?
- Er is rondom een cliënt een driehoek van professionals werkzaam.

- Wat is voor wie op welk moment belangrijk? Koppelen van zaken die er al zijn (er is veel gefragmenteerde kennis aanwezig)
- Niet alleen naar gezondheid van de zorgbehoevende maar naar het hele plaatje.
- Opleidingsprogramma = vormingsprogramma?
Vorming is voor het hele netwerk, opleiding is voor een professional.
- Cliëntsysteem is de leidraad (holistisch / integraal)
- Check WOZO; nieuwe blik voor zorg voor ouderen in NL. Efficiëncyslag maken.
- Voor vervolg; Heeft hier misschien een ander land ook mee te maken?
- Olivia geeft aan dat het voor de vervolgopdracht goed is om bestaande landelijke netwerken als VIVO, NOOM en Pharos ook aan te haken.
- Kijken naar hoe we de meeste mensen kunnen bereiken. Dit zijn de mensen die (nog) thuis wonen en niet zij die al in een woonzorgcentrum zitten.

- CULTSENSE II > inventariseren wat er allemaal al is. Zien als een snelweg met verschillende afslagen (MT, beleid, operatie).
- Dubbelingen signaleren en waar mogelijk samenvoegen
- Gedeeld startpunt voor CULTSENSE II; begrip cultuursensitiviteit, diversiteit en inclusiviteit (equite/equalité)
- Deskresearch kost veel tijd. Overwegen of dit noodzakelijk is.
- Misschien eerste deel van de blauwdruk aanvullen met wat we allemaal hebben gedaan en gezien. Korte samenvatting weiden aan alle bijeenkomsten en presentaties om de volledigheid en grondigheid aan Erasmus+ te tonen.
- En het zou mooi zijn als je in de blauwdruk een aantal praktische handvatten krijgt om je deelname in dit project naar je eigen organisatie toe te kunnen verantwoorden.

Overige opmerkingen

- Op inhoud mag het scherper.
- Proces: wie neem je (praktisch gezien) mee?
- Bovenstaande vertalen in €
- Denk goed na over wat je als organisatie wil zijn; ben je een netwerkorganisatie of een kennisplatform. Waar past dit opleidingsprogramma dan het beste bij? En wat heb je hiervoor nodig?
- Zorg: projectmanagement. Proces gesaturde aanpak en niet op inhoud en kennis. Als projectleider goed stuurt op TGKIO dan kan je veel bereiken.
- Belang van cultuursensitieve zorg aanbieden binnen het politieke landschap. Misschien kan je hier met het betrekken van een 3^e en/of 4^e partij ook rekening mee houden.
- Elkaar vinden op wat je gemeenschappelijk hebt. Waar zitten de overeenkomsten. Niet focussen op verschillen, dus partners die dicht bij elkaar liggen en te maken hebben met dezelfde problematiek.
- Misschien moet je werken met de cliëntreis . Welke weg legt een zorgbehoefende af van het moment dat er nog niets aan de hand is tot aan het eind:
zelfstandig wonen > een beetje ondersteuning > steeds meer > .... > woonzorgcentrum > palliatieve zorg.
Dit zou je prima duidelijk kunnen maken in illustratie.
- Misschien is het goed om de oudere zelf bij het vervolgproject te betrekken als klankbordgroep/burgerpanel o.i.d. Op deze manier kan je zaken toetsen.

Vervolgaanvraag

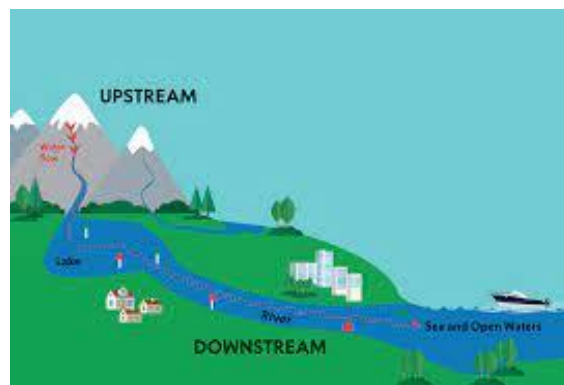
Tot slot neemt Ivo van Dongen de deelnemers mee in de praktische kant van de vervolgaanvraag. Zie *bijlage 4 Hand-out*.

De vervolgaanvraag voor CULTSENSE II moet eind maart 2023 ingediend worden. De partners hebben een final contouren vervolg aanvraag per mail gekregen.

Slotbeschouwing: Upstream-downstream

Een veel gebruikte metafoer in de publieke gezondheidszorg is die van het 'upstream-downstream' denken. Al in 1975 werd de metafoer geïntroduceerd door John McKinlay⁷, en hij is, ondanks alle kritiek die je erop kunt leveren, toch bijzonder goed bruikbaar om het landschap op het gebied van zorg, preventie en gezondheidsbevordering te duiden. McKinlay beschrijft een scenario waarin een arts beschrijft hoe hij de dilemma's in de gezondheidszorg ervaart. Hij beschrijft hoe hij het gevoel heeft dat hij bij een rivier staat en een schreeuw om hulp hoort van een verdrinkende persoon. Hij springt in de rivier, krijgt de drenkeling eruit en begint een reanimatie. Op het moment dat de drenkeling ademt, hoort

hij opnieuw een schreeuw om hulp. Dus terug de rivier in, redden, reanimeren, en weer een schreeuw. Steeds weer. En hij beschrijft dat hij zo druk hij is met het redden en reanimeren, dat hij geen tijd heeft om te zien wie er stroomopwaarts al die mensen de rivier induwt.

Oftewel, het enkel focussen op wat er stroomafwaarts gebeurt en daar interveniëren op individueel niveau, draagt niet bij aan het aanpakken van de achterliggende oorzaken op het niveau van de maatschappij en het systeem. Hiermee is downstream interveniëren meer reactief, en zijn upstream interventies meer proactief. Of in termen van zorg en preventie: downstream interveniëren is behandelen van ziekte, upstream interveniëren is preventie van ziekte. Ons huidige zorgsysteem, en daarmee ook de manier waarop wij toekomstige professionals opleiden, speelt zich grotendeels af op die stroomafwaartse plek aan de rivier. En het is evident dat we die plek niet zomaar kunnen verlaten, ook daar hebben we een duidelijke rol. Maar we zullen tegelijkertijd ook die plek stroomopwaarts moeten gaan innemen en daar onze verantwoordelijkheid pakken. Die stroomopwaartse plek is de leefomgeving van mensen, waar we daadwerkelijk kunnen werken aan het voorkomen van zorg.

(bron; Lectorale rede Karin Dijkstra)

Namens de projectgroep willen wij de (associated)partners van harte bedanken voor de reis die zij met ons hebben gemaakt om een blauwdruk te ontwikkelen voor een educatiefprogramma 'cultuursenstief werken' voor professionals op Europees niveau.

